1-ŞÖBA · VETERINARIYA MEDITSINASI VA HAYVONLAR SALOMATLIGI

QORAQALPOĞISTON ŞAROITIDA QUYONLAR EYMERIOZINING TARQALIŞI VA PROFILAKTIKASI

Seypullaev A.K. - Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, çorvaçilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali katta öqituvçisi

Baltabaeva Sh.N.- Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, çorvaçilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali

DOI
10.66073/ReFocus-Conf/1311005

NASHR SANASI
13.11.2026 · Nukus

SAHIFALAR
35–37

NASHR HAMKORI
Research Focus
ISSN 2181-3833

IQTIBOS UÇUN Seypullaev A.K., Baltabaeva Sh.N. Qoraqalpoğiston şaroitida quyonlar eymeriozining tarqalişi va profilaktikasi // Veterinariya meditsinasi va çorvaçilikdagi dolzarb muammolar va ularning yeçimlari: xalqaro ilmiy va ilmiy-texnik anjuman materiallari. – Nukus, 2026. – B. 35–37. – DOI: 10.66073/ReFocus-Conf/1311005

ANNOTATSIYA **Annotatsiya**

Uşbu tezisda Qoraqalpoğiston Respublikasi şaroitida quyonlar orasida uçraydigan eymerioz kasalligining tarqaliş xususiyatlari, kasallikni laboratoriya usullarida aniqlaş va profilaktika çoralari yoritilgan. Eymerioz quyonlarning *Eimeria* avlodiga mansub sodda parazitlar tomonidan çaqiriladigan invazion kasallik bölib, içak va jigar töqimalarining zararlanişi bilan keçadi. Kasallik, ayniqsa, yoş quyonlarda ösiş va rivojlanişning sekinlaşişi, iç ketişi, ozib ketiş va ayrim hollarda ölimga sabab bölişi mumkin. Qoraqalpoğiston şaroitida kasallikning tarqaliş darajasini aniqlaş uçun xöjaliklarda muntazam veterinariya tekşiruvlarini ötkaziş muhim hisoblanadi.

KALIT SÖZLAR quyon, eymerioz, *Eimeria*, invaziya, epizootologiya, koprologik tekşiruv, diagnostika, profilaktika, veterinariya sanitariyasi.

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Bugungi kunda quyonçilik çorvaçilikning muhim yönalişlaridan biri hisoblanadi. Quyonlarni intensiv usulda boqişda ularning yuqumli va parazitar kasalliklarini öz vaqtida aniqlaş hamda oldini oliş muhim ahamiyatga ega. Şunday kasalliklardan biri eymerioz bölib, u quyonlarning mahsuldorligiga salbiy ta’sir körsatadi.

Quyonlar eymeriozi bilan zararlaniş, asosan, parazitning taşqi muhitda yetilgan ootsistalari bilan ifloslangan yem, suv va saqlaş joylari orqali yuzaga keladi. Kasallikning rivojlanişida saqlaş ziçligi, sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya qilinmasligi, oziqlantirişdagi kamçiliklar va yoş quyonlarning immunologik holati muhim örin tutadi.

Qoraqalpoğiston Respublikasida quyonçilik xöjaliklarining veterinariya-sanitariya holatini örganiş, eymeriozning tarqaliş darajasini aniqlaş va samarali profilaktika tadbirlarini işlab çiqiş ilmiy-amaliy jihatdan dolzarbdir.

TADQIQOTNING MAQSADI

Qoraqalpoğiston Respublikasi şaroitida quyonlar eymeriozining tarqaliş darajasi va mavsumiy xususiyatlarini örganiş, kasallikni aniqlaş usullarini baholaş hamda samarali profilaktika çora-tadbirlarini takomillaştiriş.

TADQIQOTNING VAZIFALARI

1. Quyonçilik xöjaliklarida eymeriozning uçraş holatlarini örganiş.
2. Turli yoş guruhidagi quyonlarning eymeriyalar bilan zararlaniş darajasini aniqlaş.
3. Kasallikning mavsumiy dinamikasi va saqlaş şaroitlari bilan boğliqligini baholaş.
4. Koprologik tekşiruvlar yordamida eymeriya ootsistalarini aniqlaş.
5. Kasallikning oldini olişga qaratilgan veterinariya-sanitariya tadbirlarini takomillaştiriş.

TADQIQOT MATERIALLARI VA USULLARI

Tadqiqotlarni Qoraqalpoğiston Respublikasining quyonçilik bilan şuğullanuvçi xöjaliklarida ötkaziş rejalaştiriladi. Tekşiruvga turli yoşdagi quyonlar jalb qilinib, ularning saqlaş şaroitlari, oziqlantirilişi va veterinariya-sanitariya tadbirlari örganiladi.

Laboratoriya tekşiruvlari uçun quyonlardan yangi olingan najas namunalari yiğiladi. Namunalar flotatsiya yoki Darling usuli yordamida tekşirilib, mikroskop ostida eymeriya ootsistalarining mavjudligi aniqlanadi. Zarur hollarda parazit turlarini farqlaş uçun ootsistalarning morfologik xususiyatlari va sporulyatsiyasi ham örganiladi.

KUTILAYOTGAN NATIJALAR VA PROFILAKTIKA ÇORALARI

Tadqiqot natijasida Qoraqalpoğiston Respublikasidagi tekşirilgan quyonçilik xöjaliklarida eymeriozning tarqaliş darajasi, yoşga boğliq xususiyatlari va ehtimoliy xavf omillarini aniqlaş kutiladi. Şuningdek, kasallikning oldini oliş böyiça amaliy tavsiyalar işlab çiqiladi.

Eymerioz profilaktikasida quyidagi tadbirlarga alohida e’tibor qaratiş lozim:

- Quyonlar saqlanadigan kataklarni muntazam tozalaş va najasdan xoli saqlaş.
- Yem va içimlik suvining najas bilan ifloslanişiga yöl qöymaslik.
- Yoş quyonlarni katta yoşdagi hayvonlardan alohida saqlaş.
- Kataklarda ortiqça ziçlikni kamaytiriş va şamollatişni ta’minlaş.
- Yangi keltirilgan quyonlarni veterinariya körigidan ötkaziş.
- Rejali ravişda najas namunalarini laboratoriyada tekşiriş.
- Eymeriozga qarşi preparatlarni faqat veterinar tavsiyasi asosida, hayvonning yoşi va vaznini hisobga olgan holda qöllaş.

Uşbu tadbirlar kasallik qözğatuvçisining taşqi muhitda tarqalişini çeklaş va quyonlar orasida qayta zararlaniş xavfini kamaytirişga yordam beradi.

XULOSA

Quyonlar eymeriozi quyonçilik xöjaliklarida iqtisodiy zarar keltirib çiqarişi mumkin bölgan muhim parazitar kasalliklardan biridir. Qoraqalpoğiston şaroitida kasallikning haqiqiy tarqaliş darajasini aniqlaş uçun turli hududlardagi xöjaliklarda rejali epizootologik va koprologik tekşiruvlar ötkaziş zarur.

https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/1311005

Kasallikning oldini olişda veterinariya-sanitariya qoidalariga rioya qiliş, yem va suv tozaligini ta’minlaş, quyonlarni yoşiga qarab guruhlaş hamda laboratoriya nazoratini yölga qöyiş muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari asosida Qoraqalpoğiston şaroitiga mos profilaktika tavsiyalarini işlab çiqiş mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xuşnazarov A.X., Davlatov R.B. Quyon eymeriozining diagnostikasi va epizootik holati. Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. 2023.
2. Xuşnazarov A.X., Davlatov R.B. Quyonlar eymeriozining mavsumiy dinamikasi hamda kasallikni patologoanatomik taşxislaş. *Veterinariya meditsinasi*, 2025, № 11 (216).
3. Xuşnazarov A.X. Study of the Spread of Eimeriosis among Rabbit Breeds in Some Districts of the Samarkand Region. *Researç Focus International Scientific Journal*, 2025.